

ROMANIA LIBERA

APARE IN TOATE ZILELE

ABONAMENTELE :

In Capitală : Pentru 1 an 30 lei; 6 luni 15 lei; 3 luni 8 lei.
 In Districte : " 1 an 26 lei; 6 luni 18 lei; 3 luni 10 lei.
 In Străinătate : " 1 an 48 lei; 6 luni 24 lei; 3 luni 12 lei.

Director : D. AUG. LAURIAN

STIRI TELEGRAFICE
din zilele strelne

Petersburg, 7 Septembrie.

Asigurarea oficioaselor din Viena, că anexarea Bosniei și Herțegovinei nu e pusă la ordinea zilei, nu prea este crezută în urma direcției ce a apucat politica rusă, din care se vede, că Rusia și Austria au ajuns la un aranjament prin care ambele părți sunt satisfacute. Imediat după detronarea prințului Alexandru s'a admis în curcurile politice, că cu învoirea Rusiei provinciile ocupate rămân Austriei ca mijloc mai apropiat pentru măntinerea intereselor russ din Bulgaria. Tot odată se vorbește de o intenție de a pune Bulgaria în aceeași linie cu Finlanda. Astăzi e pusă serios la ordinea zilei o strânsă alipere politică a Bulgariei de Rusia. Nu e îndoială că va urma un rezultat favorabil, pentru că guvernul din Petersburg poate oferi Austriei ceva în schimb. Din motive importante practice trebuie să se părăsească ideia unei depline uniri a principatului cu Rusia, precum și a ocupării ei. Daca Battenberg va abdica, nouă guvern bulgar va avea sprijinul moral și material rus, fără un amestec în afacerile interioare, dar politica exterană va trebui să fie în armonie deplină cu interesele Rusiei și ale Slavismului.

Odessa, 8 Septembrie.

Cu un vapor rus au sosit aci doi ofiiceri bulgari, fugiți din Bulgaria. Unul e căpitanul Kawałow, altul căpitanul Tankow, care era între ofiiceri, ce au pătruns noaptea la prințul spre a'l detrona. El se duc la Petersburg.

Londra, 8 Septembrie.

Standard scrie : Cauza prințului Alexandru e cauza fiecărei Puteri, care e contra domniei ruse în Constantinopol. Ori că de fapt ar merge procesele diplomatici, prințul Alexandru va trebui să fie sigur, că dacă se va decide a împărtăși soarta poporului, el nu va rămâne în luptă fără nici un ajutor.

Constantinopol, 8 Septembrie.

Acel bancher, care a fost invitat de guvern să acorde un avans de 600,000 lire, a pus condiția, ca 20 procente să se primească în bonuri de tesaș al pari. Reșeptantul ministerului de finanțe a declarat, că guvernul respinge această clauză, refuzând afacerea pe această bază.

Belgrad, 8 Septembrie.

Misiunea diplomatică engleză de aici a fost ridicată la rangul de legație. Reședintele Wyndham a fost numit ministru plenipotențiar.

Veneția, 8 Septembrie.

Din Florența se anunță foilor de aici, că a murit generalul jesiștilor, P. Beckx.

New-York, 7 Septembrie.

Numești total al celor uciși în urma cutremurului de pămînt în Charleston este de nouă-zeci și sease.

Petersburg, 9 Septembrie.

Ziarele rusești par a se teme, că compoziția consiliului de regență și a ministrului bulgar să nu cauzeze nici dificultăți.

Journal de St. Petersburg spune că Rusia nu se gândește de loc a micșora independență ce a dobândit-o pentru națiunea bulgară.

Trebue, înainte de toate, adăugă ziarul oficios, ca liniste și ordinea să domnească atât înăuntru, cât și afară din țară.

Londra, 9 Septembrie.

Daily News menționând credința Turciei, că Anglia, pentru a răspunde la acțiunea Rusiei în Balcani, ar ocupa Candia, spune că această insinuație nu pare cu totul de necrezut.

Roma, 9 Septembrie.

Il popolo romano declară cu totul nefundată știrea după care ambasadorul Rusiei ar fi exprimat contelui de Robilant, ministrul al afacerilor străine, regretale guvernului rus pentru atitudinea cabinetului italian, față cu evenimentele din Bulgaria.

Serviciul telegrafic al „României Libere”

Paris, 10 Septembrie.

Acumă e sigur, că ministrul președinte francez, d. de Freycinet, va ține un mare discurs politic în cursul acestelui luni. Însoțit de miniștri Granet și Develle, el se va duce la Montpellier între 20–30 Septembrie și acolo va expune programa guvernului.

La ministeriul de Externe se prepară o Carte galbenă, ce va conține toate actele privitoare la negocierile dintre Franța și Vatican asupra legației Papii la Peking. Această Carte galbenă se va distribui membrilor parlamentului după reîntrunirea Camerelor.

Paris, 10 Septembrie.

Foaia oficială a publicat a 56-a listă de subscriri pentru crearea institutului Pasteur. Suma totală a subscririilor se urcă la 1.383.000 franci.

Paris, 10 Septembrie.

In zilele acestea se vor rezolva toate cestiunile, ce mai sunt în suspensie, privitoare la expoziția din 1889. Mai întâi va fi numită comisia de control și de finanțe. Restul marelui consiliu al Expoziției va fi numit mai târziu.

Peste 20.000 persoane au petiționat pentru diferite funcții la expoziție. Vor trebui apoi numite și comisiunile de admitere, precum și juriele de recompense. Deçi nimic nu se opune mersului lucrărilor și succesului expoziției.

A se vedea ultime știri pe pag. III-a.

București, 30 August

Peste câteva zile se va proceda în Bulgaria la alegerea succesorului prințului Alexandru; după această alegere, teama de conflicte va fi deocamdată depărtată.

Este cam greu să ne dăm seama de starea actuală a spiritelor în Bulgaria și Rumezia. Plecarea prințului Alexandru din aceste țări a avut caracterul unui doliu național: trebuie din aceasta să deducem că Rusia și-a căstigat antipatiea Bulgarilor? Credem că această deducție ar fi prea riscată.

Prințul Alexandru ajunsese în timpul din urmă, înainte de lovitura de Stat care a provocat abdicarea sa, să fie foarte mult iubit de supuși săi. El ștuse să se identifice atât de bine cu sentimentele Bulgarilor, probă că poate calitatea superioare și purtarea lui în resbelul cu Sérbi facuse să se recunoască că a fost sufletul patriei în această grea imprejurare;

acestea sunt titluri prea puternice ca să asigure cea mai întinsă popularitate unui Suveran. Bucurându-se de o asemenea popularitate, într-o noapte prințul Alexandru

este detronat de căi-va conspiratori și transportat afară din Statul său, la Reni. Reacțiunea însă nu întârziă de a se manifesta, și, condusă de d. Stambuloff, ramâne doamnoare în toată țara. Prințul este rechemat.

Prințul Alexandru, de și probabil nu avea de gând să mai reămâne pe tron, se întoarce în Bulgaria. În scurtă vreme ordinea legală este stabilită în toată țara. Atunci, sigur că Bulgaria este scutită de nenorocirea de a avea destinate conduse de căi-va conspiratori, că ea este în poziție de a hotărî în mod constant, de viitorul ei, eroul de la Slivnița abdică pentru a evita acestei țări reale unei ocupări. Neapărat că scrisoarea către Tar nu a fost de căt rezultatul unei iluziuni de un moment.

Purtarea prințului Alexandru a fost în întregul ei nobilă. De aceea

aclamările populare au fost așa de viu. Dacă însă aceste aclamări probează că Prințul a lăsat în țara ce a condus mari simpatii, ele nu pot da loc la bănuială că Rusia nu va fi satisfăcută în pretențiile sale.

Rusia nu se va da în lătuș de a și asigura dominația în Bulgaria. Modul cum va săvârși asigurarea dominației va fi văzut peste puțină vreme, cu ocazia unei alegării nouului suveran. Alegerea din partea Rusiei a unui candidat devotat ei mai nainte de toate sau a unui candidat care, ajungând prinț al Bulgariei, îi va fi devotat numai ca atare, poate să nu fie hotărât înțindându-se seama de sentimentele Bulgarilor. Bulgarii au putut să-și arate regretate pentru plecarea prințului Alexandru, însă sunt sălii să asculte de ordinile Rusiei. Depinde mai cu seamă de aceasta din urmă, după ce a tratat pe Bulgaria ca pe o minoră, silind-o să se plece pretențiilor ei de epitropisire, depinde, zicem, mai cu seamă de Rusia să hotărască ce are de făcut pentru că să-și asigure pentru acum și pentru viitor interesele ce are înțînsa.

Înțelegerea Rusiei cu Germania, la reîntruirea celor două cancelarii Franzensbad, trebuie să fie deplină, așa că nu avem să ne temem de nici o complicație, aceasta și sigur. Dacă Germania este înțeleasă cu Rusia, nu mai începe îndoială că și Austria este înțeleasă; prin urmare de partea acestei Puteri, care are interese așa de însemnante în peninsula balcanică, nu avem să ne temem pentru acum de complicații. Anglia, deși caută să puie piedici Rusiei, nu pare că va lupta altfel de căt prin Note diplomatice. Turcia asciută de Europa, adică nu va face nici o opozitie la cele ce va întocmi Rusia în Bulgaria.

Ceii interesați de progresul Rusiei în peninsula balcanică nefiind dar dispusi să turbure pacea, deocamdată credința că pacea nu va fi turburată este înțemeiată.

Peste câteva zile se va proceda în Bulgaria la alegerea succesorului prințului Alexandru; după această alegere, teama de conflicte va fi deocamdată depărtată.

Este cam greu să ne dăm seama de starea actuală a spiritelor în Bulgaria și Rumezia. Plecarea prințului Alexandru din aceste țări a avut caracterul unui doliu național:

trebuie din aceasta să deducem că Rusia și-a căstigat antipatiea Bulgarilor? Credem că această deducție ar fi prea riscată.

Prințul Alexandru ajunsese în timpul din urmă, înainte de lovitura de Stat care a provocat abdicarea sa, să fie foarte mult iubit de supuși săi. El ștuse să se identifice atât de bine cu sentimentele Bulgarilor, probă că poate calitatea superioare și purtarea lui în resbelul cu Sérbi facuse să se recunoască că a fost sufletul patriei în această grea imprejurare;

acestea sunt titluri prea puternice ca să asigure cea mai întinsă popularitate unui Suveran. Bucurându-se de o asemenea popularitate, într-o noapte prințul Alexandru

este detronat de căi-va conspiratori și transportat afară din Statul său, la Reni. Reacțiunea însă nu întârziă de a se manifesta, și, condusă de d. Stambuloff, ramâne doamnoare în toată țara. Prințul este rechemat.

Prințul Alexandru, de și probabil nu avea de gând să mai reămâne pe tron, se întoarce în Bulgaria. În scurtă vreme ordinea legală este stabilită în toată țara. Atunci, sigur că Bulgaria este scutită de nenorocirea de a avea destinate conduse de căi-va conspiratori, că ea este în poziție de a hotărî în mod constant, de viitorul ei, eroul de la Slivnița abdică pentru a evita acestei țări reale unei ocupări. Neapărat că scrisoarea către Tar nu a fost de căt rezultatul unei iluziuni de un moment.

Purtarea prințului Alexandru a fost în întregul ei nobilă. De aceea

aclamările populare au fost așa de viu. Dacă însă aceste aclamări probează că Prințul a lăsat în țara ce a condus mari simpatii, ele nu pot da loc la bănuială că Rusia nu va fi satisfăcută în pretențiile sale.

Rusia nu se va da în lătuș de a și asigura dominația în Bulgaria. Modul cum va săvârși asigurarea dominației va fi văzut peste puțină vreme, cu ocazia unei alegării nouului suveran. Alegerea din partea Rusiei a unui candidat devotat ei mai nainte de toate sau a unui candidat care, ajungând prinț al Bulgariei, îi va fi devotat numai ca atare, poate să nu fie hotărât înțindându-se seama de sentimentele Bulgarilor. Bulgarii au putut să-și arate regretate pentru plecarea prințului Alexandru, însă sunt sălii să asculte de ordinile Rusiei. Depinde mai cu seamă de aceasta din urmă, după ce a tratat pe Bulgaria ca pe o minoră, silind-o să se plece pretențiilor ei de epitropisire, depinde, zicem, mai cu seamă de Rusia să hotărască ce are de făcut pentru că să-și asigure pentru acum și pentru viitor interesele ce are înțînsa.

Înțelegerea Rusiei cu Germania, la reîntruirea celor două cancelarii Franzensbad, trebuie să fie deplină, așa că nu avem să ne temem de nici o complicație, aceasta și sigur. Dacă Germania este înțeleasă cu Rusia, nu mai începe îndoială că și Austria este înțeleasă; prin urmare de partea acestei Puteri, care are interese așa de însemnante în peninsula balcanică, nu avem să ne temem pentru acum de complicații. Anglia, deși caută să puie piedici Rusiei, nu pare că va lupta altfel de căt prin Note diplomatice. Turcia asciută de Europa, adică nu va face nici o opozitie la cele ce va întocmi Rusia în Bulgaria.

Ceii interesați de progresul Rusiei în peninsula balcanică nefiind dar dispusi să turbure pacea, deocamdată credința că pacea nu va fi turburată este înțemeiată.

Purtarea prințului Alexandru a fost în întregul ei nobilă. De aceea

aclamările populare au fost așa de viu. Dacă însă aceste aclamări probează că Prințul a lăsat în țara ce a condus mari simpatii, ele nu pot da loc la bănuială că Rusia nu va fi satisfăcută în pretențiile sale.

Rusia nu se va da în lătuș de a și asigura dominația în Bulgaria. Modul cum va săvârși asigurarea dominației va fi văzut peste puțină vreme, cu ocazia unei alegării nouului suveran. Alegerea din partea Rusiei a unui candidat devotat ei mai nainte de toate sau a unui candidat care, ajungând prinț al Bulgariei, îi va fi devotat numai ca atare, poate să nu fie hotărât înțindându-se seama de sentimentele Bulgarilor. Bulgarii au putut să-și arate regretate pentru plecarea prințului Alexandru, însă sunt sălii să asculte de ordinile Rusiei. Depinde mai cu seamă de aceasta din urmă, după ce a tratat pe Bulgaria ca pe o minoră, silind-o să se plece pretențiilor ei de epitropisire, depinde, zicem, mai cu seamă de Rusia să hotărască ce are de făcut pentru că să-și asigure pentru acum și pentru viitor interesele ce are înțînsa.

Înțelegerea Rusiei cu Germania, la reîntruirea celor două cancelarii Franzensbad, trebuie să fie deplină, așa că nu avem să ne temem de nici o complicație, aceasta și sigur. Dacă Germania este înțeleasă cu Rusia, nu mai începe îndoială că și Austria este înțeleasă; prin urmare de partea acestei Puteri, care are interese așa de însemnante în peninsula balcanică, nu avem să ne temem pentru acum de complicații. Anglia, deși caută să puie piedici Rusiei, nu pare că va lupta altfel de căt prin Note diplomatice. Turcia asciută de Europa, adică nu va face nici o opozitie la cele ce va întocmi Rusia în Bulgaria.

Ceii interesați de progresul Rusiei în peninsula balcanică nefiind dar dispusi să turbure pacea, deocamdată credința că pacea nu va fi turburată este înțemeiată.

Purtarea prințului Alexandru a fost în întregul ei nobilă. De aceea

aclamările populare au fost așa de viu. Dacă însă aceste aclamări probează că Prințul a lăsat în țara ce a condus mari simpatii, ele nu pot da loc la bănuială că Rusia nu va fi satisfăcută în pretențiile sale.

Rusia nu se va da în lătuș de a și asigura dominația în Bulgaria. Modul cum va săvârși asigurarea dominației va fi văzut peste puțină vreme, cu ocazia unei alegării nouului suveran. Alegerea din partea Rusiei a unui candidat devotat ei mai nainte de toate sau a unui candidat care, ajungând prinț al Bulgariei, îi va fi devotat numai ca atare, poate să nu fie hotărât înțindându-se seama de sentimentele Bulgarilor. Bulgarii au putut să-și arate regretate pentru plecarea prințului Alexandru, însă sunt sălii să asculte de ordinile Rusiei. Depinde mai cu seamă de aceasta din urmă, după ce a tratat pe Bulgaria ca pe o minoră, silind-o să se plece pretențiilor ei de epitropisire, depinde, zicem, mai cu seamă de Rusia să hotărască ce are de făcut pentru că să-și asigure pentru acum și pentru viitor interesele ce are înțînsa.

Înțelegerea Rusiei cu Germania, la reîntruirea celor două cancelarii Franzensbad, trebuie să fie deplină, așa că nu avem să ne temem de nici o complicație, aceasta și sigur. Dacă Germania este înțeleasă cu Rusia, nu mai începe îndoială că și Austria este înțeleasă; prin urmare de partea acestei Puteri, care are interese așa de însemnante în peninsula balcanică, nu avem să ne tem

înlătura pe Domnitorii lor. Ceea ce în trecut se poate face numai prin focul unor evenimente resboinice sau în vîrtejul unor revoluții, acum se întâmplă pe *cale rece*. Prințul Alexandru a părăsit Bulgaria, după ce și-a luat satisfacția personală, ceea mai înaltă ce o poate găsi un regent, a părăsit Bulgaria, pe când poporul vîrsa lacrimi după dinsul; el a adus sacrificiul cel mai dureros, pe care'l poate aduce un om, s'a despărțit de acel, carl îl erau devotați cu credință...

Oficiosul *Pester Lloyd* se exprimă în modul următor:

„Chipul, în care a fost silit prințul să înceapă această fază a activității sale publice nu va fi desigur pentru Europa una din cele mai plăcute reminiscențe. De mulți ani continentul nostru n'a avut de înregistrat un procedeu mai rușinos. Nu se va uita, că la declinul veacului al 19-lea a trebuit să plece un prinț pe care l'sprijinea respectul lumii civilizate și iubirea poporului său — pentru că nici un moment nu era sigur de atențele unor asasini tocniți — și de cine tocniți! — și în privința aceasta istoria va avea odinoară să relateze, asupra celor din urmă opt zile, pe care le-a petrecut prințul pe pământul bulgar, lucruri și mai de mirare, de căd cele ce sunt deja cunoscute lumii întregi...

Apoi numita foaie recunoaște, că Rusia a reprezentat o victorie strălucită, fără răsboiu, fără cheltuielă și multă bătaie de cap, dar tot-dată se măngăie, că Europa nu e încă inghițită de Rusia; ba nici mica Bulgaria nu e încă rusificată, necum măncată. În scurt timp se va vedea, că poate în realitate nici Rusia, nici Europa n'au căsătit nimic prin alungarea prințului Alexandru, căci astăzi lucrurile stață mai rău în Bulgaria, de căd în timpul lui Alexandru și se poate lesne prevedea, că situația în Orient se va agrava tot mai mult.

DIN BOSNIA ȘI HERTEGOVINA

După *statistica oficială a Bosniei și Herțegovinei*, cu datul din 1 Mai 1885, există de sub tipar în luna trecută a. c., are Bosnia și Herțegovina o mărime de 887.9799 mile patrate sau 5,110.008 hectare și numără 5261 de sate (comune), 47 orașe și 31 târguri cu 215.429 case. Numărul total al locuitorilor este 1.336.091, dintre care 705.025 de genul bărbătesc și 631.066 de genul feminin. După confesiune sunt 571.250 ort., 492.710 mahomedani, 265.788 rom. cat., 5805 israeli și 528 de alte confesiuni. După stare sunt 197.833 creștini (Kmet=țran neliber), 117.466 țărani liberi, 8162 boeri (Beg. Aga), 7610 posessori de case și rente, 15.454 fabricanți, comercianți și industriași, 34.238 lucrători, slujitori etc. 2271 clerci (preoți și călugări), 1239 amplioatai de stat, 347 amplioatai comunali și privatii, 498 invățători și 88 persoane sanitare. Supuși austro ungari sunt 25.273 și din alte state 2165. Școli de stat și comunale sunt 67, iar confesionale 859 și anume: 59 or. ort., 27 rom. cat., 760 mahomedane și 13 israelite. Biserici și

ort. sunt 285 și rom. cat. 144; moșchee (dzamija) 929 și sinagoge 16. Din mănăstiri sunt 13 or. ort. și 31 rom. cat. Numărul castelelor este 32 și cel al ruinelor 206. Cele mai mari orașe sunt: Seraievo (Capitala Bosniei) cu 26.268, Mostar (Capitala Herțegovinei) cu 12.65 și Banjaluka cu 11.357 de locuitori.

Cat despre naționalitatea tace *statistica oficială*; voil reveni însă la timpul său la acest punct și amintesc numai, că între locuitorii Bosniei și ai Herțegovinei se află și Români (Ținători), emigrați din Macedonia (Bitolia, Skoplje) parte cu mulți ani înainte, parte după ocuparea Bosniei, trăind încăole prin orașe ca comercianți sau industriași, în număr de mai multe familii însă numai în Seraievo, și aici se ocupă mai ales cu comerțul. Între olală vorbesc numai românești, deși fiecare din ei — afară de limba maternă — mai vorbesc și limba greacă, turcească, bulgaro-serbă și deși fiecare poartă corespondențele precum și cărțile comerciale în limba greacă sau bulgaro-serbă; adică după cum a fost școala care a cercetați-o în Macedonia. Se înțelege de sine, că acești puțini Români vor veni aici cu timpul Serbi, precum și înțeplat deja cu mai mulți.

Ce se atinge în decomun de limba Macedo-Românilor, e drept că e cam amestecată încăole prin cuvinte grecești, turcești și slavone, care „amestecătură” apare mai mare sau mai mică, după cum a fost și „elementul străin”, lângă sau cu care trăiuă și trăesc Macedo-Români, mai mare sau mai mic; cu toate aceste unele expresiuni le pronunță mai curat și mai corect ca noi și e oră și cum de admirat, că Românii macedoneni au și stiu să și păstreze până astăzi limba strămoșească, mai ales dacă considerăm, că trăesc de multe sute de ani între și lângă popoare străine: Turci, Greci, Slavi și Albanezi isolati cu total și fără oarești-care atingere cu frații lor din Serbia și cu cei de pe Dunăre; mai departe, că în biserică și școală n'au avut nici când preoți și invățători din neamul lor, ci numai preoți și invățători străini: „Greci” sau „Bulgari”, cari au avut și și astăzi numai o țintă — desnaționalisarea Macedo-Românilor! — După cum m'am informat și azi nu stă „lucrurile” în Macedonia cu mult mai bine de căd înainte; și azicea și școlile precum și afacerile religioase și civile în Macedonia în mainile Grecilor și ale Bulgarilor și puținele școli curățate românești cu greu vor fi în stare a opri propaganda pangreacă și panbulgară, care din zi în zi crește mereu, precum cresc și aspirațiunile, precum se înmulțesc și școlile greco-bulgare.

Să sperăm, că din acele școli românești vor fi bărbăti, cari vor dețepta simțul național al Macedo-Românilor și se vor lupta pentru dreptul lor, și că poate va veni timpul, că din partea Turciei se vor acorda Macedo-Românilor aceleiasi drepturi, cele atunci concetățenii greci și bulgari deja de lung timp adică: cler național și școli naționale.

In fine mai am a aminti ceva despre coloniile române de ordine din Bosnia și Herțegovina. In opul său „die Rumänen in Ungarn, Siebenbürgen und der Bukowina,”

tovărășa sa), a cărui lucru a fost aplaudat de toți suveranii Europei, nu se teme să aibă vr'o rival. Fiindcă unuia hercul celebru și a unei mame care avea frumusețea plastică și unei zei, este înzestrată cu o putere fără pereche. O s'o vedetă numai decât jonglând cu greutăți pe care cel mai puternic dintre d-voastră abia le ar putea mișca din loc.

Da, domnilor, greutăți de doă-zeci, d'o sută, d'o sută cinci-zeci de kilograme în mână ei vinicioasă par că sunt umbrela cu care vă feriți acum de arșita soarelui. (Era ger și bietul om tremura). Apropiații-vă, doamnelor și domnilor. Are să se cante o bucată și în vremea asta d-voastră să dați doamnei Laetiția, reginei saltimbancilor o mică incurajare.

Noi nu vă cerem monede albe. Nu ne veți plăti căte doă și trei franci ca peste drum. (Arăta circul Fernando.) Veți asculta generozitatea d-voastră firească, și cum se vor strâng cinci-zeci de bani pe covor, doamna Laetiția va începe. Aide! cincii gologani! numai cinci gologani!...

Flașnetă începu să se învîrtească repede și lansă notele sale ascuțite care semănă cu niște apeluri disperate la caritatea asistentilor.

Doi trei oameni abia se gândiră să aflare pe covor la picioarele bătrânelui căte cinci ori zece bani.

E bătăie în palme, pentru că să se înțâlnească și pentru că să stimuleze generozitatea publicului. Însă fiecare ridea uitându-se la cei doi bătrâni și lucru ce să aștepte de la ei părea destul de bine plătit prin pomana astă mică.

Doamna, pe care o vedeți (și arăta pe

citează d. Ioan Slavici un pasaj) din opul lui Rösler, care zice, cum că în Serbia-de-Sud între râurile Ibar și Drina, unde a fost odinoară o colonie română și astăzi se usitează numirea de „Vlachia veche, (sérbi. Vlaška stara), așadar, că în districtul Pojega din Slavonia, locul coloniștilor români de odinoară se numește și astăzi „Vlachia mică, (croat. Vlaška mala), în urmă, că în Bosnia încă a fost o colonie română și anume cea de la Sovig din districtul Dolju-Tulza. Aceste numiri deci, ca „Vlaška”, „Vlaška stara”, „Vlaška mala”, și în decomun toate acele numiri (conume) în limba slavă de sud (Slavonia, Croația, Serbia și Bosnia cu Herțegovina), cari conțin în sine cel puțin rădăcina de „Vlah, ” (Vla ?) sau „Vlassi, ” ne dău argumente, cum că acolo, unde se usitează încă aceste numiri (fie ele nume de comune, de locuri) au fost oarești-când „Valachi”, adică Români, de unde conclud, cum că în Bosnia și Herțegovina afară de colonia română deja de mult slavizată de la „Sovig, (poate comuna „Savic, de astăzi) amintă de Rösler, așa fost și alte colonii române (valache), înșirând următoarele nume de comune (sate), cari se usitează și acum: „Vlaška, ” (distr. Bilek în Herțegovina), „Vlahinja, ” (distr. Visoko), „Vlaška mala, ” (distr. Dervent), „Vlahove, ” (distr. Vișegrad și Cajnica), „Vlahović, ” (distr. Seraievo, Ljubinje și Fravnic), „Vlaholje, ” (distr. Foca), „Vlassenica, ” (poate odinoară Vlasinica), „Vlassinija, ” (distr. Jajce) și „Vla(h)cici, ” (distr. Foca) și m. a.

Cat despre naționalitatea tace *statistica oficială*; voil reveni însă la timpul său la acest punct și amintesc numai, că între locuitorii Bosniei și ai Herțegovinei se află și Români (Ținători), emigrați din Macedonia (Bitolia, Skoplje) parte cu mulți ani înainte, parte după ocuparea Bosniei, trăind încăole prin orașe ca comercianți sau industriași, în număr de mai multe familii însă numai în Seraievo, și aici se ocupă mai ales cu comerțul. Între olală vorbesc numai românești, deși fiecare din ei — afară de limba maternă — mai vorbesc și limba greacă, turcească, bulgaro-serbă și deși fiecare poartă corespondențele precum și cărțile comerciale în limba greacă sau bulgaro-serbă; adică după cum a fost școala care a cercetați-o în Macedonia. Se înțelege de sine, că acești puțini Români vor veni aici cu timpul Serbi, precum și înțeplat deja cu mai mulți.

Ce se atinge în decomun de limba Macedo-Românilor, e drept că e cam amestecată încăole prin cuvinte grecești, turcești și slavone, care „amestecătură” apare mai mare sau mai mică, după cum a fost și „elementul străin”, lângă sau cu care trăiuă și trăesc Macedo-Români, mai mare sau mai mic; cu toate aceste unele expresiuni le pronunță mai curat și mai corect ca noi și e oră și cum de admirat, că Românii macedoneni au și stiu să și păstreze până astăzi limba strămoșească, mai ales dacă considerăm, că trăesc de multe sute de ani între și lângă popoare străine: Turci, Greci, Slavi și Albanezi isolati cu total și fără oarești-care atingere cu frații lor din Serbia și cu cei de pe Dunăre; mai departe, că în biserică și școală n'au avut nici când preoți și invățători din neamul lor, ci numai preoți și invățători străini: „Greci” sau „Bulgari”, cari au avut și și astăzi numai o țintă — desnaționalisarea Macedo-Românilor! — După cum m'am informat și azi nu stă „lucrurile” în Macedonia cu mult mai bine de căd înainte; și azicea și școlile precum și afacerile religioase și civile în Macedonia în mainile Grecilor și ale Bulgarilor și puținele școli curățate românești cu greu vor fi în stare a opri propaganda pangreacă și panbulgară, care din zi în zi crește mereu, precum cresc și aspirațiunile, precum se înmulțesc și școlile greco-bulgare.

Semnificativ e, că sunt și astăzi de numiri sătești, cari conțin în sine și rădăcina de „Roman, și anume: „Romani, ” (distr. Foca), „Romanovici, ” (distr. Gradiška bar) în fine „Na Romanja, și „Pod Romanja, ” (distr. Seraievo).

ECOURI STREINE

O carte.

Opera generalului Grant s'a tradus acum și în limba japoneză și mulți o cumpără în Japonia. La început generalul spera pentru soția sa un căstig ca de 30.000 dolari din vinderea acestelui cărți. Căteva zile înaintea morții generalului editorul Webster îi spuse, că va câștiga 280.000 dolari; generalul nu putea să credă. Însă venitul pentru vîdua lui Grant ajunsă și fi și mai mare. Ea a primit de la 400.000 dolari și mai așteaptă încă 100.000, așa că această singură operă va fi adus un profit de 2 milioane și jumătate franci.

Italienii și Bulgarii.

Din Livorno se scrie, că mai mulți tineri de acolo erau să plece în Bulgaria, sub conducerea domnului Antonio De Pitti și Ferrandi, spre a da acolo mănuă de ajutor partizanilor prințului Alexandru contra revoluționarilor. După ce însă telegraful a adus stirea despre reintocarcerea prințului și res-

) „Vlah, = Valach, Român.”

) „Vlassi, = Valachi, Român.”

) „Vlaška = Valachia; așa dară un loc locuit de Valachi, Român.”

) „Vlahinja, = Valachă, Română.”

) „Vlaška mala, = Valachia mică (vezi citatul).

tabilierea statului quo ante, a trebuit să se părăsească proiectul de expediție al tinerilor voluntari.

VARIETATI

Pedepsele în Rusia. — Afără de pedepsele cu moarte pentru înaltă trădare și următoarele categorii de pedepse: condamnarea la munca silnică pe viață în mine (ocne), la 20 și 25 ani; în cetăță la 10—12, în fabrică la opt ani sau șase ani, după următoareaza trimiteră în Siberia ca coloniști. Cei condamnați la aceste pedepse mai aspre se numesc *Katorznik*. A două categorii este exilarea în Siberia drept coloniști forțați; apoi simpla exilare Siberia, pedeapsa de corecție, etc. Pentru cei pe care nu îl scutesc rangul, instrucția, etc. de pedepse corporale mai sunt multe dispoziții accesoriile, ca punerea în fier, raderea capului pe jumătate, bătaia în diferite chipuri și în sine stigmatizarea, care însă să desfășură la 1863. Prin aceasta se însemnată cu peceți deosebite diferență criminali fugari, un condamnat la ocne, un Katorznik, etc. Acolo, unde fugarii, se prindă, erau însemnată imediat sub cotul brațului drept sau de umăr.

In vechime era și obiceiul de a se tăia urechile; în timpul împăratului Elisabeta se tăiau narile nasului, ceea ce să desfășurează la anul 1816. La anul 1845, în locul literelor B. O. P. (rusește vor, hot) s'a introdus literelor K. A. T. ce se înțipăreau pe frunte și obraz și rânele se frecă cu praf de pușcă; și acest tetovaj nu mai există astăzi. De altminteri Rusul practică și se ajute la nevoie: el șterge urmele literelor prin var caustic și prin alte mijloace; mai rămâneau semne de râni sau cicatrice, dar nu se putea ghici originea lor.

Diamant-le celebre — Unul din diamantele celebre e vestul Sancy, a cărui istorie e plină de peripeții. Furat la bătălia de la Grauson de un Elvețian, care a despoiat cadavrul lui Carol Teimerarul, acest diamant a fost vîndut în urmă cu trei lei altrei persoane. Acest diamant nu apără de căt la 1580 în măștile regelui Portugaliei, Anton, care l-a presentat lui Sancy, ministru de finanțe și regelui Franciei.

Sancy deveni proprietarul acestui diamant după ce vîrsă în casa regală 100,000 lire; unul din urmăii săi după cererea lui Enric al III-lea, îl trimise acestul monarh, însă aducătorul acestui diamant a fost asasinat, cu toate aceste avu timpul să înghețe diamantul.

Diamantul a fost găsit în stomac și iu-poiat familiei Sancy. După căt-va timp unul din membrii familiei lăsă să rănească, dar nu se aducătorul acestui diamant a fost asasinat, cu toate aceste avu timpul să înghețe diamantul.

Acest suveran fiind dat jos de pe tron și vîndu cu 650,000 lei lui Lodovic al XIV.

Furat încă odată la 1792, a fost vîndut la 1835 maestrului de vînătoare al împăratului Prusiei, de afuncii el făcea parte din

să nu vă fac să așteptați, îi pun eu! zise el. Luă o monedă de 5 lei din buzunarul jiciei și o azvîrlă în față lui pe covor! Cercul curioșilor să strânească, interesat de îndrăzneala acestui tânăr și de fantezia lui ciudată.

— Băgați de seamă! Să cante muzica! Să începe mai întâi cu greutățile de dozele de kilo! strigă tânărul.

Bătăiat însărcinat cu partea muzicală negreșit că era tot aşa de flămând ca și cel doi saltimbanci. Aceasta nu împiedică să învîrtească cu frenesie manivelă groaznică lui instrument care părea acum că scoate tipete de victorie.

Hercul amator luase greutățile și după ce le ținu căteva minute în mâinile înținse, le aruncă în aer, primindu-le pe sub măni, treceându-le pe urmă pe sub picior, jonglând cu bucatile acestea de fier așa de grele ca cu o mingă.

Poporul, tot-dăuna lacom de astfel de spectacol, și mare admirator al puterii bătrâni, pălăriile și pălăriile moare și o astfel de dibacie.

bogata colecție de diamante ce aparținea familiei Demidoff.

Sancy cântărește 33 carate și la 1791 s'a constatat că valorează un milion de leu.

Colecția diamantelor coroanei Franței se compunea la 1791 din 9547 piese, care valoarează 29 milioane; cea mai mare parte din aceste diamante au fost furate la 1792. Napoleon I căuta să reconstituască colecția diamantelor coroanei și în 1810 ea se compunea din 37,000 bucăți care reprezintă o valoare de 18,000 lei.

După cel din urmă inventar, colecția diamantelor coroanei se compunea din 62,800 bucăți, care cântărește 18,700 carate și valorează 22 milioane.

Cel mai vestic din toate diamantele este Regentul. Când a fost găsit cântărea 400 carate, după tăierea lui care a durat doar anii de zile a rămas numai 139 carate.

Cumpărat la Madras cu 320,000 lei de un Englez, care cheltui cu tăerea 150,000 lei a fost cumpărat de Regent la 1717 cu 3 milioane lei. În 1791 o comisiune de experti a declarat că valorează 12 milioane.

Însă regalele diamantelor celebre și diamantul cunoscut sub numele de *Regele Portughez*.

Valoarea lui e de 7 miliarde și 500 milioane lei, și mai mare ca un ou de gaină.

Acest diamant face parte din colecția împăratului Brasilei.

Există un diamant și mai mare ca acesta posesorul lui e un rajah din Borneo, care a refuzat să schimbe pentru două trăsuri de răsboi cu tunurile și munitiile trebuiecioase și 150,000 dolari, pentru că acest diamant ar avea putere să lecuiască orice boală.

Turbarea în Anglia — Iată o dovadă că cauterisarea nu este un remediu suveran în contra turbării. Un olar, anume Charles Williamson, locuind în Londra în cartierul Shoreditch, fu mușcat acuun unsprezece luni, la degetul cel mic de la mâna stângă, de un căne turbat. Se cauteriză rana, care se și vindecă indată. Williamson și soția lui nu mai vorbiră de loc despre acest incident, pe care'l și uitaseră, când Dumineca trecută, olarul intră acasă și și privi soția într-un mod atât de ciudat, în cît se speră. În aceeași zi, seara, Williamson ceru soției sale o ciască de ceaiu; după ce lă aduse ceaiul o rugă să iasă din cameră: *Te rog, retrage-te, zise el, căci alințirea nu beau ceaiul*. După cîteva ore, ochii lui se injectără de sânge și rugă pe soția lui să ascundă carafa cu apă, care se așla pe masă, căci nu putea să suferă să se uita la ea. În fine, a doua zi avu niște convulsiuni ingrozitoare și începu să latre ca un căine, dând astfel toate semnele turbării. I-se injectă morfină în brațe pentru călăușura saferințele, dar nu simți nici o usurare. Apoi începu să sfășie ciacraciurile și să se lovească cu capul de pără, urlând într'un mod ingrozitor. Cu mare greutate s'a putut face ca să stea în pat. În fine, Marți seara ne-norocită și-a dat susțelui în suferințele cele mai mari și mai ingrozitoare.

Vasile Omer. — Mama lui Vasile Omer din Vaslui a sosit în Galați.

Vasile Omer este așa dar Român și că

21 an de sclavie sunt o adevărată dar tristă realitate. Iști poate cineva încipi vesela și tot o dată trista întâlnire între mama și fiu? O întâlnire după 21 de ani — ce ferire! Dar mama nu poate vorbi cu fiul său, de căt prin interpret; ce durere!

In zia de 25 curent, servitorul d-lui Frantz Valner, cărtătar în București, numit Laios, de origine ungur, curățind carne pentru cărtătar împreună cu alt servitor, s'a rănit cu cutitul așa de grav în pulpa piciorului, în cît după cîteva ore a murit.

Serviciul telegrafic al „României Libere”

Madrid, 10 Septembrie.

În Spania s'a terminat alegerile complementare pentru consiliile generale. Lupta a fost destul de vie. Majoritatea celor aleși este a candidaților guvernului, în cîteva orașe de la Nord s'a ales candidații Republicanilor și ai Carlistilor.

Londra, 10 Septembrie. În sferele parlamentare se așteaptă cu interes nou proiect de lege agrară al lui Parnell.

Spre a preveni repetarea unor scene, ca cele întâmplate în Belfast, s'a mai trimis acolo 500 agenți polițieni.

Lipsa, 10 Septembrie.

Reprezentantul belgian din Vatican relatează, că partida jesușitilor a ajuns acolo săptămâna pe situație. Influenței acestor paride se atribue decretul asupra divorțului și scrisoarea Papel către episcopii Ungariei.

MAINOU

Prințul Alexandru de Battenberg a sosit ieri după amiază în Darmstadt. A fost întâmpinat la gară de primarul orașului, de însărcinatul de afaceri al Englezilor și de cățăva cetățeni.

In aceeași zi prințul a plecat la Ingelheim.

Pentru azi e convocată Sobrania; se crede însă că se va deschide Luni, ca să se poată ține câteva întuniri secrete pregătitoare.

Cu prilejul sărbătorii de azi a Târului, în Sofia se face pe lângă obicituia pompă religioasă și o splendidă paradă militară.

Se crede în genere că Sobrania va ratifica toate măsurile luate de prințul Alexandru.

Discuțiile între presa engleză și cea rusească, relative la Bulgaria, devin din ce în ce mai acute.

Pregătirile militare ale Turciei se extind până acum îndeosebi asupra

— Peste un ceas, de sigur, domnișoară, dacă însă nu te supără vizita mea.

— Din potrivă, o să mă facă plăcere.

O salută cu respect și se deține repede pentru că să evite curiozitatea mulțimi care începea să se strângă înprejur lui.

IX.

Dominul Bidache sta de vorbă cu Jana când veni peste un ceas Patrick O'Keddy. Fata îi povestise ce i se întâmplase în Clamart, pe urmă il pusese în curentul gravelor confidențe ale d-lui Merentier. Dominul Bidache ascultase cu un viu interes destăinuirea acestea așa de importantă.

Doamne, domnișoară, zise Patrick șezând pe fotoliu pe care îl arătase ea, de multă vreme voiam să vîu să te vîz... până acum însă am fost ocupat cu instalația mea. Domnul Raveneau m'a lăsat în curentul a-facerilor Băncii. Este o mare nenorocire și eu vîz, domnișoară, că o suferi cu curaj — zise Irlandezul uitându-se prin prejur. În astfel de condiții un singur lucru trebuia să fac. Îți-am spus că suma depusă de mine la tata d-tale nu era a mea. Eșu am lichidat puțina mea avere care se urca aproape la cinci sute de mil de franci, și am plătit fondurile care mă fusese încredințate.

— Dar atunci, domnule, ești cu desăvârșire ruinat, nu-i mai rămâne nimic, zise Jana cu un accent dureros.

— Zîu! nu-mi rămâne lucru mare, e adeverat; dar ce face cu asta? Mai curând sau mai tîrziu bani aceștia poate că s'a dus după acel pe care îl am cheltuit cu nebunii-

— Locuiesc aproape daci, numără doar, bulevardul Clichy — răspunse Jana, peste un ceas ești liber...

Asiel-mici. S'a dat ordin pentru întărirea fortificațiunilor de acolo și spre suplinirea armărilor plecat din Constantinopol o mulțime de tunuri și muniție.

Din Timișoara se scrie, că majorul řefki s'a dus acolo cu însărcinarea guvernului turcesc de a cumpăra remonte pe seama armatei turcești.

Din Neapol sösesc stiri foarte alarmante despre epidemia de holeră.

Până acum opt-spre-zece localități din jurul orașului sunt cuprinse de această boală. Numărul celor ce s'a imbolnavit în cele din urmă trei zile în aceste localități trece peste 90, iar al casurilor mortale preste 60. Poporația și foarte agitată și înpășimântată; poporul insultă autoritățile și pe medici. O secțiune a reuniunii: „Crucea-Rosie” a fost atacată de o trupă de țărani înarmați; cu acest prilej mai mulți membri de la reuniunii au fost vulnerați. Cardinalul Sanfelice își dă mari silințe spre a liniști poporul.

Duminică 7 (19) Septembrie la ora 12 și jumătate, ziua, Societatea funcționarilor și publici va ține adunare generală ordinară în palatul Universității sala Nr. 18.

Circul Gauthier, — Lina Conradi spune afișele, — atrage lume multă în grădina Rașca; la cele două reprezentări date până acum s'a refuzat intrări, ne mai fiind loc.

Cu deosebire atrage admirăriunea și merită aplausurile un echilibrist pe trapez mișcător, la înălțime de aproape 10 metri; producția acestui gimnastic sunt uimitoare.

BIBLIOGRAFIE

A eșit de sub tipar:

SUPLEMENT LA

NOUL CODICE DE LEGIURI JUDICIARE, ADMINISTRATIVE, COMUNALE, FINANCIARE, MILITARE și SANITARE

Coprinzînd între altele: Legea autenticărei actelor și Noua tege a timbrului și înreg. strâre, cu adăugirile și modificările introduse prin legea din 8 Martie 1886 precum și alte legi ca Legea Monopolului Chibriturilor, legea cărților de joc, legea sărelor etc. de A. P. CIOCANEL licențiat în drept. — Prețul 1 Leu.

Depuse spre vîzare la principalele librării din țară. — Depozitul general la tip. Curții Regale, F. Göbel Fîr, București.

SPECTACOLE

TEATRU DACIA. — Duminică 31 August în beneficiul d-nei M. Anestin și d-lui G. Raboveanu cu grațiosul concurs al d-nei: Ana Manolescu, Am. Notara, El. Negrescu și Al. Georgescu și al d-lor: Gr. A. Manolescu, C. Notara N. Hagișescu și V. Hasnaș. Se vor reprezenta cu piesele:

Strengharul din Paris. — Articolul 214. Spectacolul se va începe cu Chiria Nastasia.

GRADINA RASCA. — Cîrcu Român Sâmbătă, 30 August 1886. Reprezentări extra-ordinară sub conducerea d-nei Lina Conradi.

Consistă în călării de artă, dresarea cailor, inventuările cele mai noi de gimnastică și pantomimă.

Programul fiecărui reprezentare este variat conținând 16 piese care sunt de remarcat.

ele tinereței. Ruina aceasta este poate un bine, zise el cu un aer nepăsător.

— Dar cum trăiesc?

— Muncea! răspunse el vesel. Ai putut să constați adineaoară, domnișoară, că am o putere destul de frumoasă. Am practicat mult, în țara mea, scrîma și boxu. Acestea sunt două meserii care azi sunt la modă în Paris. Am căteva relații, căteva amici excepționali la care am făcut apel. Am fundat o sală de scrîmă. Si, zîu, merge foarte bine.

— Dacă îi să te plăceră sămătă că lucrez, cămăi căstigă păine, că sunt poate de folos! E o fericire pe care n-o cunoșteam altă dată.

Așa că acum nu mai blestem catastrofa a-

ceastă, pe care am primit-o la început cu mare supărare... Am citit într-un ziar englezesc că sir John Fitzgerald a sosit în N'guen-Furu, în partea Senegalului unde se vinează să le... și tremur când mă găsesc că a putut face vre-o împrumută care m'ar disperă...

Dominul Bidache holba ochii și se uită cu mirare la excențialul gentleman.

Jana prezintă una altă ca și pe cel doi tineri.

— Dacă voi descoperi vre-o dată pe cîteva sătări, zise ea, dacă moartea lui va fi rezburată, dacă voi putea să reabilitez memoria și să plătesc pe creditorii săi, nu mai d-lui Bidache îi voi fi datoare.

— Iată! nu-mi rămâne lucru mare, e adeverat; dar ce face cu asta? Mai curând sau mai tîrziu bani aceștia poate că s'a dus după acel pe care îl am cheltuit cu nebunii-

— Locuiesc aproape daci, numără doar, bulevardul Clichy — răspunse Jana, peste un ceas ești liber...

Cu cîte vorbea ea, atitudinea lui Patrick,

Mâine Duminecă 2 reprezentări, la 4 și jum. și la 8 și jum.

Prețul locurilor: Loja 15 Leu. — Stal I. 3 Leu. — Stal II, 2 Leu. — Intrarea în grădină 1 Leu.

Institutul Unite (Iași)

Cursurile anului școlar 1886—1887 vor reincepe în ziua de 2 Septembrie.

Inscrierile se vor putea face începând de la 24 August curent.

DIRECTIUNEA.

INSTITUTUL DE FETE EDUCAȚIUNE ROMÂNĂ

120, Calea Moșilor, 120

Direcția acestui institut are onoare să facă cunoștință publică că la 1 Septembrie se vor începe cursurile primare și gimnasaile, iar la 5 Septembrie clasele liceale. După cum se știe, studiile se predau în acest institut după programa școalelor statului, și examenele se depun dinaintea comisiilor oficiale.

Inscrierile se pot face la cancelaria institutului, de unde se pot lua și toate deslușirile.

Director, Eliza Maniu.

INSTITUTUL C. TROTEANU

Strada Sf. Ion-noi Nr. 35 și Mămăluții 23.

Cursurile din acest Institut reîncep pentru anul școlar 1886—87, la 1 Septembrie viitor.

Pentru orice informație a se adresa la direcția institutului.

Directoare, Eliza Maniu.

INSTITUTUL DE FETE „BORCK”

Nr. 136, Calea Moșilor, Nr. 136

Cursurile primare și cele secundare vor începe la 1 Septembrie. Programele statului sunt obligatorii. Inscrierile se fac în toate zilele la Direcția institutului.

DIRECȚIUNEA.

INSTITUTUL DE FETE „BORCK”

Nr. 136, Calea Moșilor, Nr. 136

Cursurile primare și cele secundare vor începe la 1 Septembrie. Programele statului sunt obligatorii. Inscrierile se fac în toate zilele la Direcția institutului.

DIRECȚIUNEA.</

